

Dansk Skolemuseum 1998

Af museumsleder Keld Grinder-Hansen

Årets begivenheder

1998 har på mange områder været et travlt år for Dansk Skolemuseum. Den mest markante begivenhed har uden tvivl været særudstillingen »Javel, Hr. Minister – Undervisningsministeriet i 150 år«, der åbnedes af den nyudnævnte undervisningsminister Margrethe Vestager d. 2. april og vistes til 1. august. Herudover har museet etableret yderligere en mindre særudstilling, den kroatiske udstilling »Barnets rettigheder«, der turnerede rundt i Europa og vistes på Dansk Skolemuseum i marts måned som det eneste sted i Danmark. Særudstillingerne opnåede pæn presse-dækning, ligesom museets virksomhed i øvrigt kom mere i focus i medierne. Der blev eksempelvis produceret tre halvtimers udsendelser om museet, der blev vist på Kanal København i juni måned. Museets større offentlige bevågenhed resulterede i en markant forøgelse af publikumsbesøget, specielt antallet af gruppebesøg. I september 1998 blev således mere end tre gange så mange grupper vist rundt på museet (48 i alt) end i samme måned i 1997. Desværre lykkedes det ikke at få udbygget driftbudgettet i samme takt som aktivitetsforøgelsen, men fra starten af 1999 kan museet operere med et forøget budget, der muliggør ansættelse af yderligere to faste medarbejdere.

Særudstillinger

I perioden 2.-15. marts vist den kroatiske vandredstilling »Barnets rettigheder«, som i fotos, børnetegninger og modeller skildrede børns situationer og følelser under og efter krigen i Kroatien, og deres håb for en bedre fremtid. Udstillingen var produceret af professor Gudac for det kroatiske ministerium for rehabilitering af krigs ofre i samarbejde med den kroatiske afdeling af UNICEF (FN's Børnefond).

D. 2. april slog Dansk Skolemuseum dørene op for jubilæumsudstillingen »Javel, Hr.Minister – Undervisningsministeriet gennem 150 år«. Takket været en betydelig bevilling fra undervisningsministeriets tipsmidler blev det muligt at etablere en større særudstilling på museet, hvor målet var at gå »ind bag murene i ministeriet« og vise nogle træk af undervisningsministrene og ministeriets historie gennem de 150 år. I de forløbende 150 år har der været ialt 49 forskellige ministre. Udstillingen fokuserede på markante ministre (D.G. Monrad, J.C. Christensen, Nina Bang, Fr. Borgbjerg, Jørgen Jørgensen, Julius Bomholt, sluttende med de nyeste Bertel Haarder og Ole Vig Jensen. Udstillingen gav ligeledes et bud på undervisningsministerens reelle indflydelse på tingenes udvikling med udgangspunkt i tidligere undervis-

Fra den kroatiske vandreudstilling »Barnets rettigheder«. Børns refleksioner over krigens gru i form af ødelagte huse (på gulvet) og håbet om en bedre fremtid symboliseret ved hjemmelavede »drømmehuse« (på gitterværket).

ningsdirektør Hans Jensens (1922-92) formulering: »De skiftende ministre sætter deres præg på udviklingen – måske mere med hensyn til tempoet end med hensyn til retningen. Mange ting ligger jo fast«.

I udstillingen vistes en række tableauer fra ministeriet, et embedsmandskontor anno 1910, 1940, 1960 og et hypermoderne kontormiljø. Meget har forandret sig, men bunkerne af papirsager synes uforanderlig!

Forholdet mellem minister og embedsmænd belystes med historiske eksempler. Embedsmændens rolle synes i disse år under forandring. Embedsmanden må nu i højere grad se sig trukket ind på den politiske scene og udstillingen stillede spørgsmålet, om vi måske i Danmark er på vej mod amerikanske tilstande i embedsmandsystemet?

Endelig viste udstillingen eksempler på markante begivenheder i den danske skolehistorie igennem de sidste 150 år og relaterede disse til undervisningsministeriets virke.

Udstillingen åbnedes af vores nye undervisningsminister Margrethe Vestager, men også forgængere i embedet, Ole Vig Jensen og Tove Nielsen var tilstede ved den festlige reception. Udstillingens arkitekt var Rikke Raben.

Øvrige aktiviteter

I samarbejde med journalist Morten Fibiger Nørfelt fra Danmarks Radio blev der i forbindelse med tre udsendelser i »Radiohøj-skolen« om litterære skoleerindringer i februar og marts udsendt en opfordring til lytterne om at indsende egne skoleerindringer til Dansk Skolemuseum. I alt modtog museet over 70 bidrag, der på et senere tidspunkt planlægges benyttet i radioudsendelser og indgå i en skoleerindringsbog, som Dansk Skolemuseum udgiver.

Kultursociolog Hanne Sommermark fortsatte i 1998 sine studier på Dansk Skolemuseum af emnerne »Straf i skolen« og »Skolen og børnearbejde«, som begge vil resultere i publikationer på et senere tidspunkt.

Keld Grinder-Hansen deltog i august måned i den tyvende internationale uddannelseshistoriske kongres ISCHE XX, afholdt i Kortrijk i Belgien, hvor han bidrog med foredraget »A world of images« – the collection of wall charts in the Danish School Museum«.

Dansk Skolemuseum var i april for tredje gang vært for undervisningsministerens overrækkelse af årets skolebogspris.

Museet modtog i 1998 et betydeligt antal faglige forespørgsler. Museets genstandsmateriale, specielt planche- og billedsamlingen er meget efterspurgt af forlags billedredaktører og forfattere, ligesom samlingerne og ikke mindst skolestuen har været benyttet ved reklamefilm, fjernsyns- og filmoptagelser. Endelig udlåner vi jævnligt genstande til andre museer, skoler og undervisningsinstitutioner.

Det samlede besøgstal for 1997 var 4100 personer, hvoraf 2650 kom som medlemmer af en større gruppe. Besøgstallet for 1998 vil ligge væsentligt over dette tal, takket været forårets særudstillinger, og ikke mindst pga. den kraftige forøgelse i antallet af gruppebesøg, som har fundet sted i året, specielt fra efterårets start.

Antallet af grupperundvisninger på museet må i skrivende stund forventes at ende

*Den nylittrådte undervisningsminister Margrethe Vestager åbner særudstillingen
»Javel, Hr. Minister« 2. april.*

på et sted mellem 250 og 300 i 1998. Alene i september måned blev 48 grupper vist rundt på museet.

Museets åbningstider har i 1998 fremdeles været, mandag-fredag 10-16, lørdag lukket og søndag 12-16 og der er indtil videre gratis entré.

Museets samlinger

Årets vigtigste tilvækst til museets samlinger kom i september måned, da museet på Bruun Rasmusens auktion på Morsø Frilandsmuseum erhvervede en komplet skolestue med syv pulte, kateder, skab, tavle, trædeorgel og håndorgel mm, der var hjemtaget fra Alsted skole.

I løbet af året har museet herudover modtaget en lang række gaver af skolehistorisk genstande fra skoler og privatpersoner. Eksempelvis fik museet i februar måned mulighed for at hjemtage repræsentative dele af et husgerningslokale fra Steenstrup skole på Fyn, der indtil renoveringen i år havde stået stort set uforandret siden Steenstrups centralskoles indretning i 1950'erne.

Fysikgruppen har i løbet af året forøget museets i forvejen betydelige fysiksamling med yderligere apparater, der er indkommet fra en række privatpersoner og undervisningsinstitutioner.

I løbet af 1998 fortsattes forhandlinger med Københavns Kommune om at overtage de omfattende samlinger af skolehistoriske genstande, der er opmagasineret på flere af kommunens skoler, og samtidigt opnå hårdt tiltrængt magasinplads for Dansk Skolemuseums meget omfattende samlinger på Tingbjerg skole. I skrivende stund (ultimo september) er der principiel enighed om realiseringen af projektet.

Grundet udstillingsaktiviteterne i foråret 1998 forsinkedes realiseringen af det skitserede registrerings- og dokumentationsprojekt, der ved hjælp af af nyeste edb-teknik sigter mod en ideel registrering af museets genstandsmateriale i digitaliserede billeddatabaser, som vil muliggøre, at samlingerne i fremtiden let kan tilgængeliggøres via de elektroniske medier (internet og cd-rom'er). Projektet håbes nu påbegyndt, under forudsætning af de nødvendige fondsmidler kan fremskaffes, i begyndelsen af 1999.

Den rådgivende komité for Dansk Skolemuseum

I efteråret 1997 etableredes en rådgivende komité for Dansk Skolemuseum, hvori ca. 30 organisationer og institutioner indtrådte. Til formand for komiteén valgtes Gymnasieskolernes Lærerforenings formand Per Skafsgård, som dermed også indtrådte i bestyrelsen for Dansk Skolemuseum. Komiteéns opgave er økonomisk og fagligt at støtte op om og videreudvikle Dansk Skolemuseum.

Museets økonomi

For at kunne realisere Dansk Skolemuseums målsætninger om at etablere sig som et professionelt drevet specialmuseum for uddannelses- og skolehistorie må der i betydeligt omfang tilføres driftmidler, som bl.a. skal muliggøre ansættelser af fuldtids-personale i nøglepositioner. Forhandlinger har pågået gennem 1998, der vil munde ud i forbedrede økonomiske vilkår for museet allerede i 1999.

Friskoleloven af 1855 muliggjorde, at forældre kunne oprette egne skoler. Denne specielle danske skoleform symboliseredes i udstillingen med genstand fra to friskoler af vidt forskellig baggrund og ideologisk standpunkt: Balle Friskole (grundlagt 1866) og »Den lille skole« (1950).

Museets personale

Museumsleder, Ph.d. Keld Grinder-Hansen, mag.art Christian Glenstrup. mag.art Hanne Sommermark (til 1.maj og igen fra 15.august), rengøringsassistent Isabel Tronhjem Nørby. Herudover var følgende personer tilknyttet museet som frivillig, ulønnet arbejdskraft: Karen Margrethe Abrahamsen, Erland Andersen, Sven Bang, Brita Bjørling Johannsen, Torsten Büchmann, Jane Dahl, Jørgen Dam-Hansen, Jørgen Duus, Svend Fristed, Kai Garulf, Ellen Ingvarsen, Jørgen Jensen, Helge Petersen, Erik Rangstrup, Finn Reindahl, Else Schou, Inger Tegllund-Jensen, Ruth Toft.

Uden de frivillige medarbejderes engagerede indsats på Dansk Skolemuseum havde det ikke været muligt at gennemføre museets aktiviteter i 1998. Der afholdtes i løbet af året et par orienteringsmøder for gruppen af frivillige, ligesom museumslederen udsendte nyhedsbreve til museets medarbejdere.

Museets bestyrelse

Formand Jørgen Jensen, udpeget af Lærerstandens Brandforsikring; næstformand Anni Herfort Andersen, udpeget af Danmarks Lærerforening; tidl.undervisningsdirektør Holger Knudsen, udpeget af Undervisningsministeren; formand Per Skafsgård, Gymnasieskolernes Lærerforening, udpeget af den Rådgivende Komité for Dansk Skolemuseum; museumsinspektør Mette Skougaard, udpeget af Rigsantikvaren; professor, dr.pæd.Vagn Skovgaard-Petersen, udpeget af Selskabet for Dansk Skolehistorie; prorektor Nils Holdgaard Sørensen, udpeget af Danmarks Lærerskole.

Keld Grinder-Hansen. f. 1959. Cand.mag. i Historie og Etnologi. Ph.d. 1996. Leder af Dansk Skolemuseum fra 1997.